

Martin Kortiš (Farma Drochov): Jak se chováte ke zvířatům, tak se ona budou chovat k vám

Druhá z farem, o níž máte možnost se dočíst, se nachází téměř na česko-rakouských hranicích, v obci Dolní Dvořiště. Chová se zde plemeno, o němž jsme ještě nepsali, ale které patří nejen u nás k oblíbeným pro svou odolnost, nenáročnost a líbivý vzhled. Jedná se o skotský náhorní skot neboli plemeno Highland. V zimě se cítí jako ryba ve vodě, a tak i když jsme se brodili metrovými závěsemi, zvířata jsme mohli všechna spatřit na „pastvině“.

Vyslechněte si, jak hospodaří lidé, kteří o sobě říkají: „Když něco děláme, tak na 100 %“.

O zdejším chovu jsem si povídala se správcem, panem Martinem Kortišem, který chod farmy řídí pro jejího majitele, pana Františka Kotnauera.

Trocha historie

Pan Kotnauer je rodák z Českých Budějovic. Po revoluci založil firmu MANI spol. s r.o., kterou provozuje dodnes, specializující se na obchod a služby v oblasti kávovarů, nápojových a prodejních automatů.

Plemeno highland poprvé spatřil u známého v Lichtenštejnsku a velice se mu zalíbilo. Ale až v roce 1997 se mu naskytla možnost splnit si sen a dovézt první vlastní kusy tohoto dobytka a umístit je na pozemky u hotelu

v Rožmberku, kde dělal správce pan Kortiš. Dovezlo se 11 kusů (2 býci, 2 telata, 2 jalovice a 5 krav) a to přímo z chovu v Lichtenštejnsku, kde se s highlandy seznámil. Cesty pánů Kortiše a Kotnauera se nespojily ihned. Spolupráce začala až v roce 2000, kdy pan Kortiš nastoupil do firmy Mani, jako správce vznikající farmy.

Místo pro hospodaření měl již pan Kotnauer vyhlídnuté – líbila se mu oblast Drochova, spadající do lokality u obce Dolní Dvořiště, která se nacházela nedaleko místa, kam se jezdil rekreovat. Bylo potřeba sehnat pozemky – oslovovali se restituenti a chodilo se na dražby pozemkového fondu. I když se půda začala shánět relativně pozdě, podařilo se sehnat celkem 350 hektarů půdy. Nakoupené plochy se nachází všechny vedle sebe a jsou stabilně oploceny.

Farma měla od počátku status ekologická. Systém chovu highlandů by měl být dle platného šlechtitelského programu co nej-přirozenější, a tak se ekologické hospodaření přímo nabízelo.

Začínalo se s již zmíněnými 11ti kusy, k nimž v roce 2001 přibýlo dalších 25 od stejného majitele působícího v Lichtenštejnsku, který tím se svým chovatelstvím skončil. V roce 2004 se dovezlo dalších 25 kusů.

Odchov dobytka

V České republice v současné době existuje 22 chovů tohoto plemene. Pan Kortiš podotýká, že

je problém sehnat novou krev: „Vše je zde prokřížené“. Kvůli „výměně

krve“ si v roce 2007

pořídili 13-ti letého plemeníka, původem z Kanady a nechali jej působit v chovu dva roky. V současné době skáčí ve stádě na Drochově tři plemenní býci, z toho dva z vlastního odchovu. Letos se plánuje

pořídít nový býk, a to přímo ze země, odkud toto plemeno pochází, ze Skotska, který založí novou krevní linii.

Highlandi, jak jsem již zmínila v úvodu, se vyznačují tím, že jsou nenáročné a velmi odolné plemeno, které je klasifikováno jako extenzivní. Nepotřebují zimoviště, vydrží celoročně venku. „Jediné období, které jim vadí,“ říká pan Kortiš, „je přechod z března na duben, kdy jsou přes den plískanice nebo slunečno a v noci mráz. Odnáší to především telata. A pak léto, kdy je hodně much.“ Letos plánují postavit na okrajích pastvin, u remízků, přístřešky, aby se zvířata měla, především v kritickém jarním období, kam uchýlit.

Co se týká **krmiva**, tak si skotský náhorní skot celoročně vystačí s tím, co dá pastvina. V zimě jsou přikrmováni senem, které si na farmě sečou a balí do balíků sami s pomocí vlastních strojů.

Na farmě, která se nachází v 600 metrech n.m. se v současné době pohybuje **212 kusů dobytka**,

□ Pan Kortiš se svými mazlíčky (foto: Jana Řehořová)

pouze plemene highland. Z tohoto počtu je 90 matek, 28 jalovic, 27 býků určených na porážku, tři plemeníci a telata.

Ve stádě jsou k vidění zvířata všech **barevných rázů**, které jsou pro toto plemeno uznané – klasické hnědočervené, dále černé, plavé, brindle (žíhané) a stříbrné. Pan Kortiš tvrdí: „Někdo říká, že highlandi by měli být jen hnědočervení, ale já mám rád, když je dobytek na pohled pěkný – když jsou ve stádě barvy.“ Na otázku, zda nemají problém s barevností telat, odpovídá, že ne: „Telata se rodí se zbarvením, které se neodchyluje od předepsaných standardů.“

Porody jsou zcela bezproblémové s téměř 100% mírou živě narozených. Ačkoli se prakticky všechna telata rodí živá, možnost dospět ve stejném počtu už nemají. Až čtvrtina z nich podléhá nástrahám, které s sebou nese extenzivní způsob odchovu v souladu s přírodou (divoká zvířata apod.).

Telata doposud přicházela na svět celoročně, ale od letoška se chystají změny. Aby zamezil porodům v problematickém jarním období, stahuje v současné době pan Kortiš narozená telata ze stáda, s cílem přesunout období telení na konec dubna a začátek

května, kdy je stabilnější počasí a matky mají více mléka.

Oddělit od stáda plánuje i plemeníky, pro které chytá stavbu přístřešku s oddělenými kotci.

„Mít býky pohromadě se mi nevyplatilo,“ vzpomíná a vypráví hrozivě znějící historku o tom, že se ve skupině 4 býků tři z nich „domluvili“ na toho nejsilnějšího, napadli jej a přehodili přes ohradu.“ Doporučení, které slyšel od jiných chovatelů – aby do skupinky býků dal jednu krávu a že bude po rivalitě se mu, vzhledem k jeho záměru – srovnat období telení, nezamlouvá.

Ptám se, zda nemá problém s **naháněním dobytka**, když je potřeba jej zvážít či navakcinovat. Prý vůbec ne. „Týden předem postavím uličku na pastvině. Zvířata si na ní zvyknou, a když pak přijde doba, kdy je do ní mám nahnat, jde to jako po másle“.

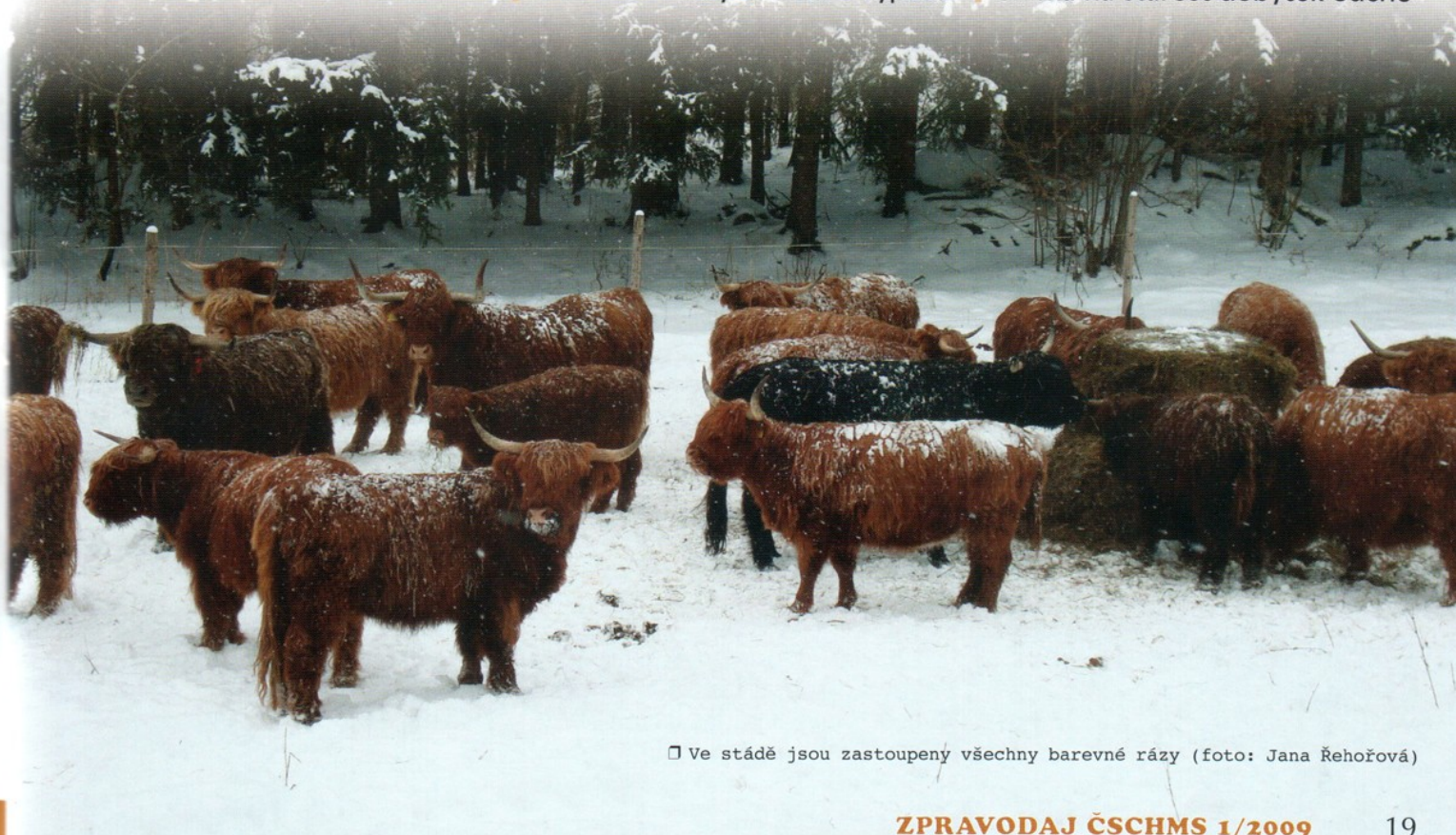
Musím uznat, že pan Kortiš to se svými svěřenci opravdu umí. Když se jdeme mezi ně podívat, má pro ně připravenou tašku s tvrdým chlebem a zvířata se k němu ihned mají. Nebojí se přijít až k nám a vděčně přijímají oblíbené pamlsky. Pan Kortiš vypráví, že čas s dobyt看em tráví rád. Pokud má chvíli, vezme pečivo a jde jej krmit a „popovídat si“. Před zvířaty s hrozivě vypada-

jícími rohy má respekt, ale nikdy se mu nestalo, že by jej některé z nich napadlo. „Je třeba si spíše dávat pozor, aby o vás omylem nezavadili rohem, když se mezi nimi pohybujete,“ říká s úsměvem. Věří, že zvířata se k lidem chovají tak, jak se oni chovají k nim. Je proti jakémukoli násilnému přístupu. Zvíře by nikdy neuhodil. Je pěkné pozorovat vztah vzájemné důvěry a náklonnosti, který mezi sebou ošetřovatel a zvířata mají.

Skotský náhorní skot je plemenem pozdnějším. Ze zkušenosti se panu Kortišovi osvědčilo připouštět jalovice mezi dvěma a půl až třemi lety věku. Zastává názor, že i u býků se jejich druhotné pohlavní znaky výrazněji projevují až po druhém roce věku, nebo dokonce až ve třech letech.

Farma Drochov **produkuje plemenná zvířata**. Zájem je o jalovice i o plemeníky, ovšem spíše nárazově. O plemenné býky se zajímají i chovatelé ze zahraničí, ale odraňuje je náklad na dopravu.

A tak jsou býci ve věku dvou a půl až tří a půl roku věku prodáváni jednotlivě do hotelových restaurací v Rakousku a ve Švýcarsku, ale většina jich končí v tuzemsku. O zajištění odbytu se stará majitel. Pan Kortiš říká, že on má na starost dobytek odcho-

□ Ve stádě jsou zastoupeny všechny barevné rázy (foto: Jana Řehořová)

□ Mně zima nevadí (foto: Jana Řehořová)

vat a majitel prodat. Popisuje, jak probíhá prodej zvířat do jednoho hotelu v Rakousku: „Dobytěk je nakupován před létem, kdy je turistická sezóna. Pase se kolem hotelu, jako zajímavost pro návštěvníky. Jednotlivé kusy jsou postupně poráženy. V Rakousku je povoleno porazit zvíře přímo na pastvině, a tak je kvalita o něčem úplně jiném, než když se u nás stresuje při přesunu a krátkém pobytu na jatkách,“ upozorňuje na rozdílný přístup.

Z tuzemských odběratelů masa z drochovského chovu je jedním z nejvýznamnějších společnost Maso Planá. Pokud mají lidé zájem o bio maso, zprostředkovává jej řeznictví Foitl ve Velešíně, které má, jako jedno z mála, certifikát na bio porážku. Toto ale neprobíhá pravidelně, říká pan Kortiš: „Lidé zde přeci jen stále upřednostňují kvantitu nad kvalitou.“

Myslivost a mufloní ovce

O chov highlandů se stará pan Kortiš s jedním pomocníkem. Do budoucna by rád, aby byl dobytek schopen obstarat jeden člověk. On má totiž na starosti ještě myslivost, kterou se majitel také zabývá.

Od obcí a Lesů České republiky mají pronajatých přes čtyři tisíce hektarů lesa, kde se starají o vysokou, losy, černou a srnčí zvěř. Pan

□ Co se škádlivá, to se rádo mívá (foto: Jana Řehořová)

Kortiš celoročně zajišťuje přísun krmení. V zimě jej tato činnost zaměstnává více, a tak má dobytek na starosti jen jeho kolega.

Zajímavostí je též chov vzácného plemene ovčí jménem Saõa, kterých je na celém světě jen 2000 kusů. Pan Kotnauer si jejich odchovem plní sen o vlastnění muflonů. Muflony mu myslivci nepovolili, neboť jsou v lesích považováni za velkou škodnou, a tak si pořídil alespoň tyto ovce, které vypadají jako zmenšenina muflonů. Ovce přivezli ze Švýcarska. Začínali na pěti kusech a nyní jich mají ve stádečku 13. Neprodávají se, slouží jen pro okrasu.

Místní poměry

Jako každého, s kým v rámci reportáží hovořím, se i pana Kortiše ptám, jak vychází se zdejšími obyvateli. Přeci jen žijeme v Čechách, kdy se úspěch často neodpouští. Pan Kortiš vzpomíná, že když s farmařením začínali, místní na ně nehleděli zrovna přátelsky, postupem času se jim však podařilo vybudovat určité postavení a nyní si jich lidé považují a mají je dokonce za vzor. Jsou vděční za sezónní brigády a napodobují způsob, jakým se drochovští starají pozemky i o své zaměstnance a jak se jako firma prezentují, tj. že chodí ve stejném oblečení a neváhají na budovách či mechanizaci vystavit své logo. V tomto jsou pan Kotnauer i Kortiš zajedno – když něco dělají, dělají to pořádně a naplno a pak se na své výsledky nestydí poukázat.

Ocenění z výstav

Pan Kortiš vzpomíná, jakým zadostiučiněním pro něj za celoroční dřinu byla ocenění, která získal na výstavách v Letňanech, kterých se se svými zvířaty pravidelně účastnil. V roce 2005 si Farma Drochov odnesla ocenění 3. nejlepší farma (z chovů masného skotu v České republice), dále získali vícekrát tituly národní vítěz a šampion plemene.

Ekonomika

Jedním z posledních témat, která načínám, je otázka financování. Je chov ekonomicky soběstačný? Zatím byla většina výdajů

□ Seno přijde k chuti (foto: Jana Řehořová)

dotována z druhé činnosti majitele, zmíněné v úvodu článku. Hospodaření farmy končilo obvykle na nule. Teprve letos se očekává první zisk. Dotace považuje pan Kortiš za „příjemnou záplatu“, ale na pokrytí investic nedostačující.

□ Vzácné ovce plemene Saõa (foto: Jana Řehořová)

Plány do budoucna

Při myšlence na budoucnost panu Kortišovi zajiskří oči. Ve svém zaměstnání je velice spokojený. Práce v přírodě a s dobytkem jej zcela naplňuje. S chovem má své plány.

Chtěl, aby v základním stádu bylo 100 matek o průměrném věku 3–4 roky. Co se týká pozemků, rádi by se dostali na rozlohu 400 hektarů vlastní půdy. V neposlední řadě si chtějí udržet klientelu, která jim zajišťuje odbytí masa. A plánují též více využívat možnosti čerpání evropských dotací, kterým se doposud příliš nevěnovali.

Děkuji panu Kortišovi za příjemné povídání a přeji jemu i majiteli hodně štěstí v jejich dalším konání. Farma Drochov by opravdu mohla sloužit za vzor, co týká přístupu k lidem, zvířatům i práci obecně. Jen tak dál!

